
حقوق بین الملل کیفری

(چالش‌ها، هنجارها و راهبردهای مبارزه با تروریسم)

مؤلف:

پیمان نمايان

پژوهشگر و مدرس دانشگاه

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	: نمایان، پیمان، ۱۳۶۱-
عنوان و نام پدیدآورنده	: حقوق بین الملل کیفری: چالش ها، هنجارها و راهبردهای مبارزه با تروریسم/تألیف پیمان نمایان.
مشخصات نشر:	: تهران، مجد، ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	: ۴۴۸ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۰۶۸-۳
عنوان دیگر	: چالش ها، هنجارها و راهبردهای مبارزه با تروریسم.
موضوع	: تروریسم -- تحقیق
موضوع	: حقوق بین الملل
موضوع	: تروریسم -- پیشگیری
موضوع	: تروریسم -- پی جویی
موضوع	: تروریسم هسته ای
موضوع	: تروریسم هسته ای -- پیش بینی های ایمنی
موضوع	: تروریسم هسته ای -- ایالات متحده -- پیشگیری
موضوع	: عدالت کیفری -- همکاری بین المللی
موضوع	: جرایم بین المللی
موضوع	: این دادرسی جزایی (حقوق بین الملل)
رده بندی کنگره	: HV۶۴۳۱/۵۸-۷۱۳۹۰
رده بندی دیویی	: ۳۰۳/۶۲۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۶۷۵۹۷۴

نمایشگاه های دائمی آثار حقوقی «مجد»

شعبه فروردین:

خیابان ۱۲ فروردین، روبروی سازمان تعزیرات حکومتی، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم - تلفن: ۶۶۴۹۰۹۹۸

شعبه اردیبهشت:

خیابان اردیبهشت (منبری جاوید)، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷ - تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

شعبه کریمخان:

بلوار کریمخان، بعد از خردمند شمالی، پلاک ۴۳، واحد ۲ - تلفن: ۸۸۸۳۳۳۳۷

شعبه یزد:

خیابان فرخی یزدی، مجتمع تجاری شقایق، طبقه هم کف - تلفن: ۰۳۵۱۶۲۶۸۶۷۰

شعبه اینترنتی:

www.majdlaw.com

بخش نمایشگاه آثار حقوقی از همه ناشران با فهرست مطالب

موضوع: حقوق بین الملل - ۲۵
شماره انتشار کتاب (چاپ نخست): ۳۹۴
مسلسل انتشار (چاپ نخست و بازچاپ): ۱۳۱۶

این اثر، مشمول قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان می باشد.
نکثیر تمام یا قسمی از آن، خلاف قانون و موجب پیگرد قضایی است.

حقوق بین الملل کیفری

(چالش ها، مناجارها و امیردهای مبارزه با تروریسم)

مؤلف: پیمان نعمانیان

انتشارات مجد

ویراستار: ایرا فضل احمدزاده

چاپ اول: ۱۳۹۱ تعداد: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۳۵۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است.

دفتر مرکزی:

تهران، میدان انقلاب، ابتدای خیابان اردیبهشت، تقاطع شهدای زاهدی و زاهدی، پلاک ۵۹

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲ - ۶۶۴۶۱۳۸۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۰۶۸-۳
ISBN: 978-600-193-068-3

www.majdlaw.ir

E-mail: pub@majdlaw.ir

سیستم اشتراک پذیری و مجد:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۳۰۰۰۸۷۷۶۷۷

اعلام شماره تلفن همراه به دفتر مرکزی مجد برای اعلام آثار جدید در هفته

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می شود.

فهرست مطالب

پیش‌گفتار ۱۷

فصل اول: دلایل جرم انگاری تروریسم در اسناد بین‌المللی ۲۱

بخش اول: ماهیت جنایت‌های بین‌المللی ۲۴

بخش دوم: تروریسم به عنوان جرم مستقل ۲۶

بخش سوم: تروریسم به منزله نقض فاحش حقوق بشر ۲۷

بخش چهارم: تروریسم به منزله تهدید علیه دموکراسی و حاکمیت قانون ۳۴

بخش پنجم: تروریسم به مثابه تهدید صلح و امنیت بین‌المللی ۳۸

فصل دوم: جایگاه اعمال تروریستی در حقوق بین‌الملل کیفری ۴۵

بخش اول: تاریخچه مقابله با اعمال تروریستی ۴۸

بخش دوم: تروریسم ناقض صلح و امنیت بین‌المللی ۵۰

مبحث اول: حق صلح در پرتو حقوق بین‌الملل ۵۰

گفتار اول: امنیت دسته جمعی ۵۱

گفتار دوم: مسأله خلع سلاح ۵۱

گفتار سوم: جنایات ضد بشری ۵۲

مبحث دوم: حق صلح در منشور ۵۲

مبحث سوم: نقض صلح و امنیت بین‌المللی از طریق ارتکاب ۵۳

اعمال تروریستی ۵۳

گفتار اول: بیان مسأله؛ دیدگاهها، موازین ۵۳

گفتار دوم: شناخت اهداف و غایات ۵۶

بخش سوم: جرم‌انگاری: اقدامات جامعه بین‌المللی در مواجهه با تروریسم	۵۷
مبحث اول: سازمان ملل متحد	۵۷
گفتار اول: مجمع عمومی	۵۷
گفتار دوم: شورای امنیت	۵۹
گفتار سوم: آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	۶۱
گفتار چهارم: سازمان منع سلاح‌های شیمیایی	۶۱
گفتار پنجم: سازمان بین‌المللی هواپیمایی کشوری	۶۲
گفتار ششم: سازمان بین‌المللی دریانوردی	۶۲
گفتار هفتم: اتحادیه جهانی پست	۶۳
گفتار هشتم: سازمان جهانی بهداشت	۶۳
گفتار نهم: دفتر کنترل مواد مخدر و پیشگیری از جرم	۶۳
گفتار دهم: سازمان بین‌المللی کار	۶۳
گفتار یازدهم: سازمان بین‌المللی پلیس جنایی	۶۳
مبحث دوم: معاهدات و کنوانسیون‌های بین‌المللی	۶۴
بخش چهارم: سازوکار متناسب در قبال ارتکاب اعمال تروریستی	۶۶
مبحث اول: تکالیف دولتها	۶۶
مبحث دوم: اعمال قواعد کیفری مندرج در منشور	۶۷
مبحث سوم: توسعه جرم‌انگاری: اقدامات حقوقی جامع	۶۹
 فصل سوم: راهبرد حقوق بین‌الملل کیفری در مواجهه با تروریسم	 ۷۳
بخش اول: مفهوم‌شناسی	۷۷
مبحث اول: ریشه‌های تروریسم و دشواری تعریف	۷۷
مبحث دوم: تعریف تروریسم	۷۸
مبحث سوم: کنوانسیون بین‌المللی راجع به سرکوب تأمین مالی تروریسم	۸۰
بخش دوم: کنوانسیون‌ها و پروتکل‌های ضد تروریسم	۸۱

مبحث اول: نسل اول کنوانسیون‌ها.....	۸۲
گفتار اول: تروریسم هوایی.....	۸۲
گفتار دوم: تروریسم علیه اشخاص تحت حمایت بین المللی	
و گروهانگیری.....	۸۴
گفتار سوم: تروریسم دریایی.....	۸۴
مبحث دوم: نسل جدید کنوانسیون‌ها؛ راهبردهای نوین جرم‌انگاری.....	۸۶
در مواجهه با تروریسم.....	۸۶
بخش سوم: چارچوب حقوق بین‌الملل کیفری: کاستی‌ها و نقایص راهبردها.....	۸۸
مبحث اول: عدم اطلاق تروریسم به مثابه یک جرم عمومی.....	۸۸
مبحث دوم: قضیه لاکربی به مثابه نقص حقوق بین‌الملل کیفری.....	۸۸
بخش چهارم: تعقیب و محاکمه تروریست‌ها؛ راهبردی مؤثر	
در مواجهه با تروریسم.....	۹۰
 فصل چهارم: راهبردهای حقوقی ایکانو در قبال تهدیدها و چالشهای امنیت هوانوردی	
با نگاهی به اقدامات تقنینی آمریکا و انگلستان.....	۹۵
بخش اول: امنیت هوانوردی و راهبردهای ایکانو در ارتقای آن.....	۱۰۰
مبحث اول: هوایمایی کشوری: چالش‌ها و تهدیدها.....	۱۰۰
مبحث دوم: راهبرد ایکانو در ارتقای امنیت هوانوردی.....	۱۰۳
مبحث سوم: اقدامات ایکانو در رسیدگی به تهدیدات نوظهور و جدید.....	۱۱۱
بخش دوم: ترتیبات قانونی آمریکا در حفاظت از امنیت هوانوردی.....	۱۱۲
مبحث اول: هوایمایی کشوری و مقررات ناظر بر آن.....	۱۱۵
مبحث دوم: سایر اسناد: دیگر تمهیدات قانونی آمریکا در ارتقای سطح	
امنیت هوانوردی.....	۱۱۶
بخش سوم: اقدامات قانونی انگلستان در حوزه امنیت هوانوردی.....	۱۱۶
بخش چهارم: چشم‌انداز امنیت هوانوردی؛ رویکردها و چالش‌ها.....	۱۱۸
بخش پنجم: راهبردهای برقراری و ارتقای امنیت در فرودگاه.....	۱۱۹

فصل پنجم: تروریسم سایبری از منظر حقوق بین‌الملل کیفری..... ۱۲۷

- بخش اول: پیشینه..... ۱۳۳
- بخش تروریسم سایبری به مثابه تهدیدی نوین..... ۱۳۴
- بخش سوم: مفهوم‌شناسی تروریسم سایبری..... ۱۳۸
- بخش چهارم: نگرش اسناد بین‌المللی در مواجهه با تروریسم سایبری..... ۱۴۰
- گفتار اول: کنوانسیون مونترال..... ۱۴۰
- گفتار دوم: راهبرد کنوانسیون بین‌المللی منع..... ۱۴۷
- بست‌گذاری‌های تروریستی..... ۱۴۷
- گفتار سوم: پیش‌نویس کنوانسیون جامع مقابله با تروریسم..... ۱۴۹
- گفتار چهارم: کنوانسیون جرم سایبری شورای اروپا..... ۱۵۱
- گفتار پنجم: پیش‌نویس کنوانسیون استانفورد درخصوص جرم سایبری و تروریسم..... ۱۵۴
- گفتار ششم: اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی..... ۱۵۵
- گفتار هفتم: قطعنامه ۱۳۷۳ شورای امنیت..... ۱۵۸

فصل ششم: تروریسم هسته‌ای در حقوق بین‌الملل کیفری..... ۱۶۳

- بخش اول: پیشینه و روند تصویب کنوانسیون..... ۱۶۷
- بخش دوم: تعریف تروریسم هسته‌ای..... ۱۶۹
- بخش سوم: بررسی مفاد کنوانسیون..... ۱۷۱
- مبحث اول: جرم‌انگاری اعمال تروریستی هسته‌ای..... ۱۷۱
- گفتار اول: کلیات..... ۱۷۱
- گفتار دوم: دامنه شمول..... ۱۷۳
- گفتار سوم: محدودیت‌ها..... ۱۷۵
- گفتار چهارم: تعهدات و صلاحیت‌ها..... ۱۷۶

مبحث دوم: دورنمای اجرای کنوانسیون.....	۱۷۹
بخش چهارم: اقدامات پیش‌گیرانه ملی و بین‌المللی	۱۸۲
مبحث اول: اقدامات پیش‌گیرانه ملی	۱۸۲
گفتار اول: ردیابی و کشف مواد و سلاح‌های هسته‌ای.....	۱۸۲
گفتار دوم: مهاجرت و کنترل‌های مرزی	۱۸۲
گفتار سوم: کنترل و حفاظت از سلاح‌های هسته‌ای	۱۸۳
گفتار چهارم: محافظت فیزیکی از مواد هسته‌ای	۱۸۳
گفتار پنجم: امنیت تأسیسات هسته‌ای	۱۸۴
گفتار ششم: نیروی انسانی قابل اعتماد	۱۸۵
گفتار هفتم: حسابرسی و کنترل مواد	۱۸۵
گفتار هشتم: حمل و نقل	۱۸۶
گفتار نهم: جمع‌آوری اطلاعات	۱۸۷
مبحث دوم: اقدامات پیش‌گیرانه بین‌المللی	۱۸۷
گفتار اول: همکاری‌های دوجانبه ایالات متحده آمریکا و روسیه	۱۸۷
گفتار دوم: همکاری‌های چندجانبه	۱۸۹
الف) سازمان ملل متحد	۱۸۹
ب) آژانس بین‌المللی انرژی اتمی	۱۸۹
ج) سازمان‌های منطقه‌ای	۱۹۰

فصل هفتم: اقدامات بین‌المللی مبارزه با تروریسم هسته‌ای با نگاهی به

راهبردهای ایالات متحده آمریکا	۱۹۳
بخش اول: ارزیابی کنوانسیون مقابله با تروریسم هسته‌ای	۱۹۹
مبحث اول: شروط مورد اهتمام	۱۹۹
مبحث دوم: استثنائاتی برای استفاده از کنوانسیون	۱۹۹
مبحث سوم: اقدامات پیشگیرانه	۲۰۰

مبحث چهارم: ایجاد و تشکیل حدود اختیارات قانونی: صلاحیت تعقیب	۲۰۱
مبحث پنجم: استرداد یا تحت تعقیب قرار دادن	۲۰۲
مبحث ششم: نحوه رفتار با بازداشت‌شدگان: اقدامات حمایتی	۲۰۴
مبحث هفتم: معیارهای حمایتی راجع به کنترل مواد رادیواکتیو	۲۰۵
مبحث هشتم: حل و فصل اختلافات	۲۰۷
مبحث نهم: به اجرا درآوردن قوانین	۲۰۷
بخش دوم: اقدامات کمیته روابط خارجی ایالات متحده آمریکا	۲۰۹
مبحث اول: نظرات و پیشنهادات کمیته	۲۰۹
مبحث دوم: بیانیه مشورتی کمیته	۲۰۹
بخش سوم: بیانیه مشورتی راجع به تصویب کنوانسیون	۲۱۱
بخش چهارم: راهبردهای ایالات متحده آمریکا	۲۱۳
مبحث اول: راهبردها	۲۱۳
مبحث دوم: انسداد کلیه راهها	۲۱۴
مبحث سوم: عدم کفایت اطلاعات و منابع موجود	۲۱۵
بخش پنجم: طرح جهانی مبارزه با تروریسم هسته‌ای	۲۱۶
بخش ششم: چگونگی حمایت ایالات متحده آمریکا از طرح جهانی مبارزه با تروریسم هسته‌ای	۲۱۸
مبحث اول: تسهیل ظرفیت‌سازی	۲۱۸
مبحث دوم: ارتقای کیفیت اجرا	۲۱۹
مبحث سوم: برخی از مؤلفه‌های طرح	۲۱۹
مبحث چهارم: موارد مورد تأکید برای سال‌های ۲۰۰۹ و ۲۰۱۰	۲۱۹
مبحث پنجم: مشارکت در ارائه اطلاعات	۲۲۰

فصل هشتم: ابتکار جهانی ایالات متحده آمریکا و روسیه در پیشگیری از

تروریسم هسته ای ۲۲۵

بخش اول: طرح مسأله؛ تهدیدها ۲۲۷

بخش دوم: ابتکار جهانی ایالات متحده آمریکا و روسیه ۲۲۸

بخش سوم: اقدامات ابتدایی در نشست ۲۰۰۷ ۲۳۰

مبحث اول: روند اقدامات ۲۳۰

مبحث دوم: امنیت هسته ای در روسیه ۲۳۳

بخش چهارم: اقدامات بعدی در نشست ۲۰۰۷: ارزیابی ابتکار جهانی ۲۳۴

مبحث اول: کنترل و نظارت ۲۳۴

مبحث دوم: کارکنان هسته ای ۲۳۵

مبحث سوم: مبنای حقوقی ابتکار امنیت گسترش ۲۳۶

مبحث چهارم: سلاح های رادیو ایزوتوپ ۲۳۷

مبحث پنجم: معاهده ممنوعیت ماده شکافت پذیر: ارزیابی مذاکرات ۲۳۷

مبحث ششم: اقدامات راجع به مواد هسته ای ۲۳۹

مبحث هفتم: رژیم کنترل فناوری موشکی ۲۴۰

مبحث هشتم: جدول زمانی تعهد به معاهده عدم گسترش ۲۴۱

فصل نهم: چارچوب جهانی نظام حقوق بین الملل کیفری در مواجهه با

تروریسم هسته ای ۲۴۵

بخش اول: کمیته مبارزه با تروریسم شورای امنیت: ۲۴۸

اقدامات، راهبردها ۲۴۸

بخش دوم: مقررات ماهوی ۲۵۰

مبحث اول: قطعنامه ۱۳۷۳ ۲۵۰

مبحث دوم: اتخاذ سازوکار تحریم بر ضد القاعده و طالبان ۲۵۰

مبحث سوم: اسناد بین المللی ضد تروریسم ۲۵۱

۲۵۳	مبحث چهارم: چارچوب حقوقی علیه تروریسم هسته‌ای
۲۵۳	گفتار اول: اعلامیه‌ها و قطعنامه‌ها
۲۵۳	الف) مجمع عمومی
۲۵۳	۱. قطعنامه T ۵۶/۵۴
۲۵۳	۲. قطعنامه ۵۷/۸۳
۲۵۴	۳. قطعنامه ۶۰/۷۳
۲۵۵	۴. قطعنامه ۶۰/۷۸
۲۵۶	ب) شورای امنیت
۲۵۶	۱. قطعنامه ۱۵۴۰
۲۵۷	۲. قطعنامه ۱۶۷۲
۲۵۸	۳. قطعنامه ۱۸۱۰
۲۵۹	۴. قطعنامه ۱۸۸۷
۲۶۰	گفتار دوم: مقررات معاملاتی
۲۶۲	بخش سوم: موازن حقوق بشری

فصل دهم: جرم انگاری تروریسم؛ ضرورتی انگارناپذیر در اساسنامه

۲۶۵	دیوان کیفری بین‌المللی
۲۶۸	بخش اول: چارچوب نظام بین‌المللی: هنجارها و موازین
۲۷۰	مبحث اول: دیوان کیفری بین‌المللی
۲۷۴	مبحث دوم: تروریسم
۲۷۴	گفتار اول: تروریسم و حقوق بین‌الملل معاصر
۲۷۵	گفتار دوم: تروریسم؛ گذشته، حال و آینده
۲۷۷	گفتار سوم: موازین
۲۷۸	بخش دوم: ضرورت توسعه صلاحیت قضایی دیوان کیفری بین‌المللی
۲۷۸	مبحث اول: دلایل و مزیت‌ها

گفتار اول: دولت‌های کوچک، ناتوان، بی‌ثبات و ضعیف	۲۷۸
گفتار دوم: بی‌طرفی دیوان کیفری بین‌المللی	۲۷۸
مبحث دوم: چگونگی و جایگاه	۲۷۹
گفتار اول: جنایات ضدبشری و حقوق بین‌الملل عرفی	۲۷۹
گفتار دوم: جنایات ضدبشری و اساسنامه رم	۲۸۱
مبحث سوم: جنایات تروریستی و اساسنامه رم	۲۸۳
گفتار اول: کنفرانس رم	۲۸۳
گفتار دوم: پیشنهادهایی برای اصلاح اساسنامه رم	۲۸۳

فصل یازدهم: ارزیابی نقش دیوان کیفری بین‌المللی به مثابه یک واکنش حقوقی به

تروریسم	۲۹۱
بخش اول: دادگاه‌های داخلی	۲۹۶
بخش دوم: دادگاه‌های ائتلافی	۳۰۰
بخش سوم: دادگاه‌های بین‌المللی	۳۰۱
بخش چهارم: دیوان کیفری بین‌المللی	۳۰۳

فصل دوازدهم: صلاحیت قضایی دیوان کیفری بین‌المللی در

رسیدگی به تروریسم	۳۱۳
بخش اول: ضرورت طرح مسأله	۳۱۶
بخش دوم: واکنش در رویارویی با تروریسم: طبقات جرم‌انگاری	۳۱۷
مبحث اول: تروریسم به عنوان جرم مستقل	۳۱۸
مبحث دوم: اشکال و مظاهر خاص تروریسم	۳۲۴
مبحث سوم: تروریسم به عنوان جرم جنگی	۳۲۵
مبحث چهارم: تروریسم به عنوان نسل‌کشی	۳۲۶

بین‌المللی	۳۲۷
گفتار اول: تفسیر لغوی ماده ۷	۳۲۷
الف) ارتکاب جرایم خاص منتهی به جنایات ضد بشری	۳۲۸
ب) جرم ارتكابی به عنوان بخشی از حمله گسترده یا سازمان‌یافته	۳۲۸
ج) حمله علیه هر جمعیت غیرنظامی	۳۲۹
گفتار دوم: دلایل ردّ تروریسم در ماده ۷	۳۳۰
بخش سوم: صلاحیت دیوان کیفری بین‌المللی	۳۳۲
مبحث اول: موانع دادرسی	۳۳۲
گفتار اول: موانع صلاحیتی	۳۳۲
گفتار دوم: مانع تکمیلی بودن	۳۳۳
گفتار سوم: دیگر موانع	۳۳۴
مبحث دوم: تروریسم در چارچوب صلاحیت قضایی دیوان کیفری بین‌المللی ..	۳۳۵

فصل سیزدهم: اقدام متقابل علیه تروریسم در چارچوب عدالت کیفری

(راهبردهای دولت چین)	۳۳۹
بخش اول: عدالت کیفری چین در خصوص مجازات جرایم تروریستی و مشکلات موجود در شیوه عمل	۳۴۲
مبحث اول: شیوه عمل عدالت کیفری چین در مجازات تروریسم	۳۴۲
گفتار اول: سیاست چین در مجازات تروریسم	۳۴۲
گفتار دوم: تقویت پیشگیری و مجازات تروریسم مطابق قانون	۳۴۳
گفتار سوم: شناسایی تروریست‌ها و سازمان‌های تروریستی	۳۴۴
براساس قانون	۳۴۴
گفتار چهارم: مشارکت فعال در همکاری قضایی کیفری بین‌المللی	۳۴۵
مبحث دوم: مشکلات موجود در شیوه عمل کیفری برای مجازات	

۳۴۶	تروریسم در چین
	بخش دوم: اقدامات متقابل درخصوص مجازات جرایم تروریستی در شیوه عدالت
۳۵۰	کیفری چین
۳۵۰	مبحث اول: اصلاح قانون‌گذاری کیفری درخصوص جرم تروریسم
۳۵۳	مبحث دوم: اتخاذ سیاست کیفری همراه با ترحم در شیوه کیفری
۳۵۶	مبحث سوم: بهسازی نظام تشخیص برای سازمان‌های تروریستی
۳۵۷	مبحث چهارم: تقویت همکاری کیفری بین‌المللی در مبارزه با تروریسم

فصل چهاردهم: راهبردهای حقوقی نظام بین‌المللی

۳۵۹	در حمایت از بزه‌دیدگان تروریسم
۳۶۳	بخش اول: حقوق بزه‌دیدگان تروریسم: چارچوب نظری
۳۶۳	مبحث اول: طرح موضوع
۳۶۴	مبحث دوم: بیان مسأله
۳۶۸	مبحث سوم: ضرورت حمایت از بزه‌دیدگان
۳۷۰	مبحث چهارم: بزه‌دیدگان در حقوق بین‌الملل
۳۷۰	گفتار اول: چارچوب حقوقی
۳۷۱	گفتار دوم: تعاریف و مفاهیم
۳۷۵	مبحث پنجم: اقسام بزه‌دیدگی تروریسم
۳۷۶	مبحث ششم: بزه‌دیده‌شناسی تروریسم
۳۷۸	بخش دوم: واکنش‌های نهادهای حمایتی ملی و بین‌المللی در حمایت از بزه‌دیدگان
۳۷۸	مبحث اول: نهادهای ملی
۳۷۸	گفتار اول: نهادهای قضایی؛ محاکم اختصاصی داخلی
۳۷۹	گفتار دوم: نهادهای غیرقضایی
۳۸۰	مبحث دوم: نهادهای بین‌المللی
۳۸۲	گفتار اول: سازمان ملل متحد

- ۳۸۲ الف) اقدامات راهبردی
- ۳۸۷ ب) اقدامات حقوقی و تقنینی: کنوانسیون‌های بین‌المللی ضدتروریسم ..
- ۳۸۸ گفتار دوم: دادگاه‌های کیفری بین‌المللی
- ۳۹۰ بخش سوم: اقسام طرق و روش‌های اعمال حمایت از بزه‌دیدگان
- ۳۹۱ مبحث اول: حمایت‌های پزشکی، درمانی، روانی و اجتماعی
- مبحث دوم: حمایت‌های حقوقی و قضایی؛ حمایت در کلیه
- ۳۹۲ مراحل و فرآیند دادرسی
- ۳۹۳ مبحث سوم: حمایت‌های مالی و اقتصادی؛ طرق جبران خسارات
- ۳۹۳ از بزه‌دیدگان
- ۳۹۳ گفتار اول: جبران خسارت از سوی دولت
- ۳۹۴ گفتار دوم: جبران خسارت توسط شرکت‌های بیمه
- ۳۹۵ گفتار سوم: جبران خسارت به وسیله مؤسسات خیریه غیردولتی
- ۳۹۵ بخش چهارم: چارچوب عدالت کیفری در حمایت از بزه‌دیدگان
- ۳۹۷ گفتار اول: پاسخ‌گویی به نیاز بزه‌دیدگان
- گفتار دوم: بهبود و ارتقای نظام عدالت کیفری در
- ۳۹۸ پاسخ‌گویی به بزه‌دیدگان
- ۴۰۱ نمایه واژگان کلیدی
- ۴۰۲ کتابنامه

پیش‌گفتار

کتاب پیش‌روی برآیند مطالعات مبسوطی راجع به مبارزه با تروریسم در چارچوب حقوق بین‌الملل کیفری است. در خصوص این کتاب لازم است این‌که، برخی از فصول مورد مطالعه، پیشتر در قالب مقالات پژوهشی در فصلنامه‌های معتبر حقوقی به چاپ رسیده است.^۱ البته با توجه به تحولاتی که پس از نگارش مقالات در چارچوب نظام بین‌المللی رخ داده مدنظر نگارنده واقع گردیده که بدان‌ها توجه ویژه شده و در لایزال مسائل مطروحه در فصول پیش‌روی درج شده است.

با این حال، آنچه موجب گردید تا نگارنده این اثر را در قالب کتاب ارائه نماید، فقدان آثار جامع در خصوص مطالعه ابعاد گوناگون مبارزه با تروریسم در نظام حقوق بین‌الملل کیفری، به‌ویژه در منابع مطالعاتی دوره‌های دکتری و کارشناسی‌ارشد حقوق کیفری و حقوق بین‌الملل بوده است. از اینرو، نگارنده سعی بر آن نموده تا ضمن بررسی کلیه موضوعات و مسائل مبتلا به این نظام در زمینه مبارزه با تروریسم، آنها را مورد تحلیل و ارزیابی قرار دهد. با این حال، امید است کتاب حاضر مورد عنایت و استفاده پژوهشگران، استادان و دانشجویان محترم واقع شده و ایشان با ارائه نقطه‌نظرات ارزنده و مؤثر علمی، نگارنده را در چاپ‌های بعدی یاری دهند.

با این اوصاف، کتاب حاضر مشتمل بر چهارده فصل بوده که فصل اول ضمن شناسایی تروریسم و شناخت ماهیت آن، ضرورت جرم‌انگاری آن را در اسناد بین‌المللی مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

۱- فصل اول در فصلنامه حقوق و مصلحت (کمیسیون حقوقی و قضایی دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام) در سال ۱۳۸۸، فصل دوم و سوم در فصلنامه حقوق (دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران) به ترتیب در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۹، فصل ششم در فصلنامه علوم جنایی (مؤسسه علوم جزایی و جرم‌شناسی دانشگاه تهران) در سال ۱۳۸۷، فصل هفتم ارائه شده در همایش ملی چشم‌انداز خلع سلاح و کنترل تسلیحات، دانشگاه صنعتی مالک اشتر و کرسی حقوق بشر، صلح و دموکراسی دانشگاه شهید بهشتی (گروه صلح) در سال ۱۳۸۸، فصل نهم در فصلنامه سیاست خارجی (دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه) در سال ۱۳۸۹ و فصل دوازدهم در فصلنامه مطالعات راهبردی (پژوهشکده مطالعات راهبردی) در سال ۱۳۹۰ به چاپ رسیده است. البته مشخصات مأخذ فصول یازدهم و سیزدهم به شرح ذیل می‌باشد:

A) Chapter 11: Richard J. Goldstone and Janine Simpson, "Evaluating the Role of the International Criminal Court as a Legal Response to Terrorism", *Harvard Human Rights Journal*, Vol. 16, Spring 2003.

B) Chapter 13: Zhao Bing-zhi and Wang Xiu-mei, "Countermeasures Against Terrorism Through Criminal Justice in China", *First World Conference of Penal Law, Penal Law in the XXIst century*; Guadalajara (Mexico), 18-23 November 2007, ReAIDP/E-RIAPL,

فصل دوم بر پایه نظام حقوق بین الملل کیفری، سعی بر آن دارد تا ضمن احراز جایگاه تروریسم، اقدامات و سازوکارهای جامعه بین المللی را در مبارزه با آن مورد بررسی قرار دهد.

فصل سوم طی بررسی دیدگاه‌ها و موازین متعدد برای ارائه مفهومی صحیح از تروریسم و نیز مواضع تمامی کنوانسیون‌های بین المللی ضد تروریسم، معایب و شکاف‌های موجود در حقوق بین الملل کیفری، را از حیث راهبردهای مواجهه با تروریسم تحت بررسی قرار می‌دهد.

فصل چهارم ضمن مطالعه و بررسی چارچوب امنیت هوانوردی، راهبردهای ایکائو را در جهت ارتقای آن علی‌الخصوص در مواجهه با تروریسم هوایی مورد ارزیابی قرار می‌دهد؛ البته نگارنده در این فصل سعی بر آن نموده تا با مطالعه نظام قانون‌گذاری برخی دولت‌ها در حوزه امنیت هوانوردی به ویژه آمریکا و انگلستان، خلأهای موجود در سطوح ملی و بین المللی را مورد ارزیابی قرار داده و با راهکارهای خاصی، در صدد رفع آن‌ها برآید.

فصل پنجم ضمن ارائه پیشینه و تعاریف متعددی از تروریسم سایبری، چارچوب و راهبرد اسناد بین المللی را در خصوص مواجهه با تروریسم سایبری مورد ارزیابی قرار داده و در نهایت راهکارهای مقابله با آن را ارائه نموده است.

فصل ششم با ارائه روند تصویب کنوانسیون بین المللی سرکوب تروریسم هسته‌ای و تعریف اقدامات تروریسم هسته‌ای، سعی در بررسی و ارزیابی مفاد کنوانسیون مزبور نموده و سازوکارهایی را در دو سطح ملی و بین المللی برای پیشگیری و سرکوب تروریسم هسته‌ای مقرر می‌دارد.

فصل هفتم ضمن مطالعه کلی مواضع کنوانسیون بین المللی سرکوب تروریسم هسته‌ای، اقدامات، هنجارها و راهبردهای ایالات متحده آمریکا را در پیشگیری و سرکوب تروریسم هسته‌ای را ترسیم نموده است.

فصل هشتم در رابطه با ابتکار جهانی سال ۲۰۰۶ آمریکا و روسیه در مبارزه با تروریسم هسته‌ای بوده که ضمن بررسی اقدامات، راهبردهای مقرر در نشست‌های سال ۲۰۰۷ پیرامون ابتکار مزبور را مورد بررسی قرار می‌دهد.

فصل نهم نیز در چارچوب حقوق بین الملل کیفری، بر آن است تا ضمن بررسی چارچوب مقررات ماهوی (هم‌چون سازوکارهای موجود در اعلامیه و قطعنامه‌های ارکان ملل متحد)، مقررات معاهداتی موجود در این زمینه را ارزیابی و سازوکارهای موجود در آنها را با انطباق با موازین حقوق بشری تحت ارزیابی قرار دهد.

فصل دهم با مطالعه نظام بین‌المللی در زمینه مبارزه با تروریسم، مواضع دولت‌ها و سازمان‌ها را در تعقیب تروریسم آشکار ساخته و در نهایت وضعیت دیوان کیفری بین‌المللی را از حیث عدم درج تروریسم به مثابه یک جرم بین‌المللی مورد بررسی قرار داده است.

فصل یازدهم در راستای فصل اخیر، سعی در احراز چارچوب محاکم داخلی و بین‌المللی به‌ویژه دیوان کیفری بین‌المللی در واکنش حقوقی به تروریسم مورد بررسی قرار داده است.

فصل دوازدهم نیز ضمن ارائه طبقات جرم‌انگاری تروریسم و بررسی رهیافت‌های اساسنامه دیوان کیفری بین‌المللی از حیث تلقی تروریسم به عنوان جرم ضدبشری، صلاحیت دیوان را در زمینه تعقیب و رسیدگی به تروریسم مورد بررسی و ارزیابی قرار داده است.

به هر روی، کتاب حاضر در فصل سیزدهم در صدد شناخت اقدامات و راهبردهای صورت پذیرفته در سطوح ملی (مطالعه موردی کشور چین) بوده که ضمن مطالعه چارچوب اقدامات متقابل در مبارزه با تروریسم، راهبردهای اتخاذ شده از سوی کشور چین را مورد بررسی قرار می‌دهد.

در نهایت، فصل چهاردهم ضمن مطالعه چارچوب نظری حقوق بزه‌دیدگان به‌ویژه بزه‌دیدگان تروریسم، راهبردهای حمایتی از بزه‌دیدگان تروریسم در سطوح گوناگون ملی و بین‌المللی و نیز روش‌های اعمال حمایت را مورد تحقیق و کنکاش نظری قرار می‌دهد.

در خاتمه به رسم احترام و رعایت آداب اخلاق، لازم است از عنایات، همکاری‌های علمی و نیز مساعدت‌های بی‌دریغ استادان گرانقدری هم‌چون آقایان دکتر علی‌حسین نجفی‌ابرنادادی، دکتر جعفر کوشا، دکتر ارج گلدوزیان، دکتر محمدجعفر حبیب‌زاده، دکتر ابومحمد عسگرخانی، دکتر نادر ساعد و دکتر فرشید ناصیان قدردانی و مراتب سپاس خویش را با کمال افتخار ابراز دارم. چنانچه ایشان با ارائه نقطه‌نظرات ارزنده و حمایت‌های مؤثر علمی و پژوهشی، راه بسیار حضور مطالعه و پژوهش در این زمینه را برای نگارنده به سهولت فراهم نمودند. در انتها نیز از همراهی و همکاری دوست ارجمند جناب آقای سبحان طیبی که در تدوین و تألیف این کتاب از هیچ تلاشی فروگذار نبوده و همیشه در کلیه مطالعات پژوهشی نگارنده، همکاری مؤثری را مبذول داشته، تشکر و قدردانی می‌نمایم. و هم چنین از جناب آقای ابوالفضل احمدزاده که زحمت و دقت ویراستاری این اثر را بر عهده گرفتند و

نیز از مدیر مسئول محترم مجمع علمی و فرهنگی مجد جناب آقای سیدعباس حسینی نیک که با فراغ دیدشان، راضی به چاپ این کتاب شدند، نهایت تقدیر و تشکر را دارم.

پیمان نمامیان

بهار ۱۳۹۰ خورشیدی

www.ketab.ir